

Sodan vaikutus lihamarkkinoihin

Csaba Jansik

23.5.2022

Globaalin ruokakriisin taustatekijät

Markkinoita ja hintakehitystä ohjaa

maailman

EU:n

Suomen

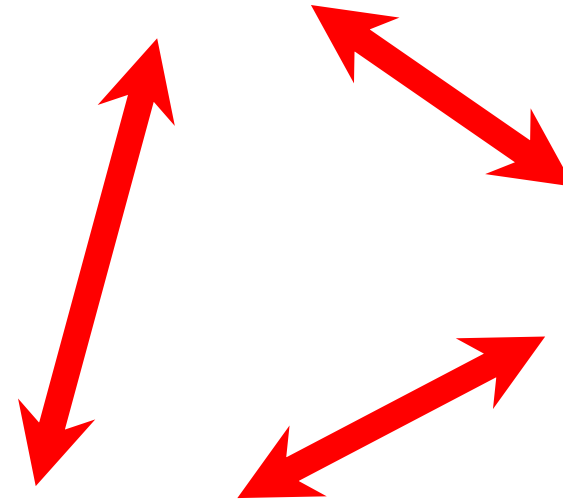

tasolla 3 tekijää.

Varastot

Sota

Kustannukset

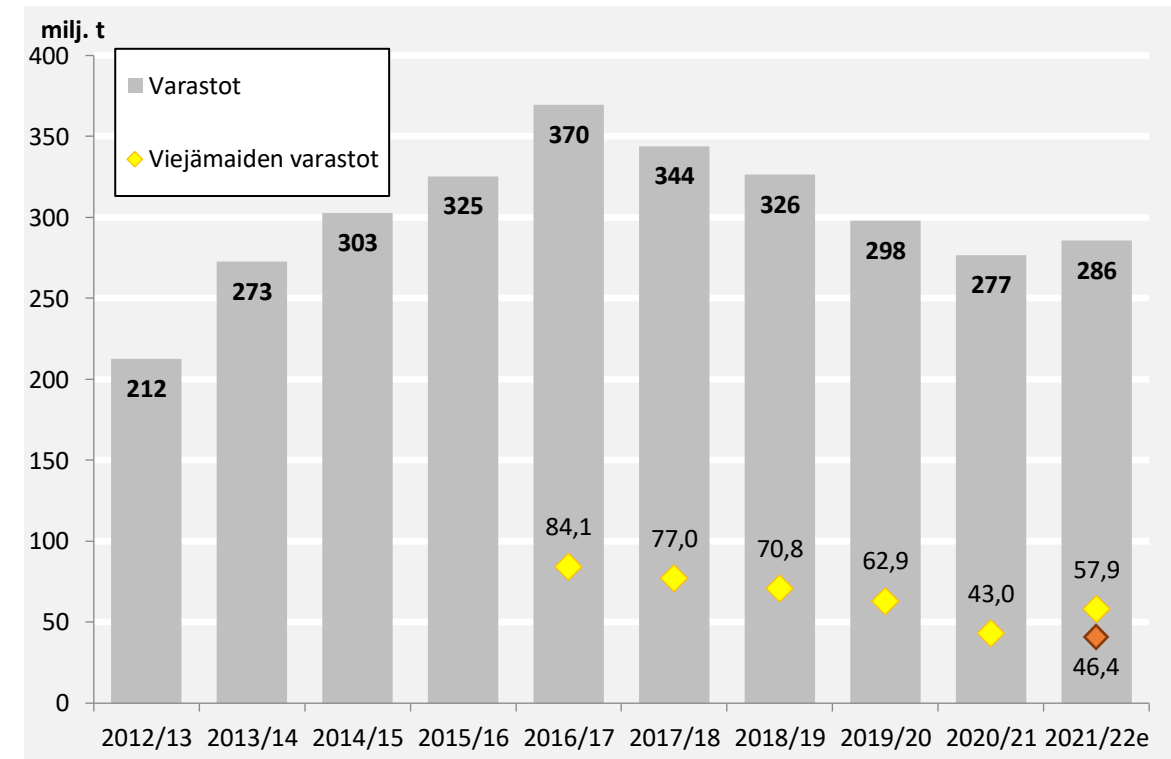
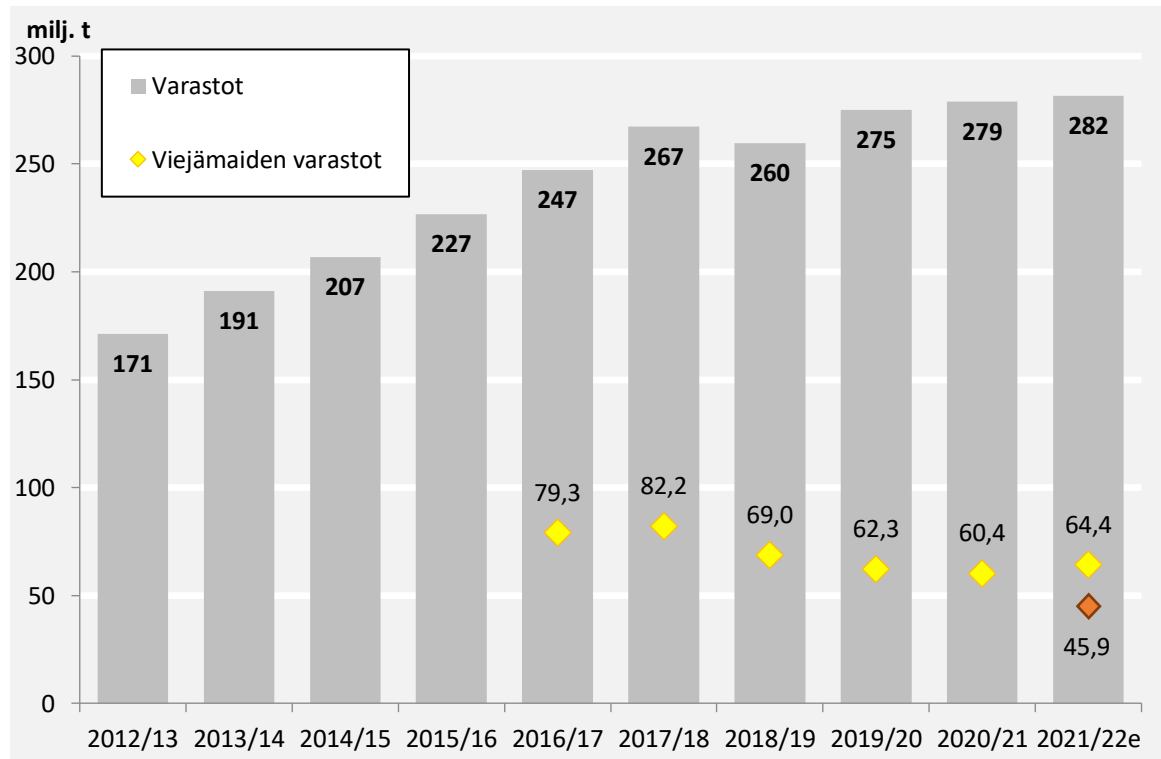
Viljavarastot maailmalla

Vehnä
35%

Maissi
53%

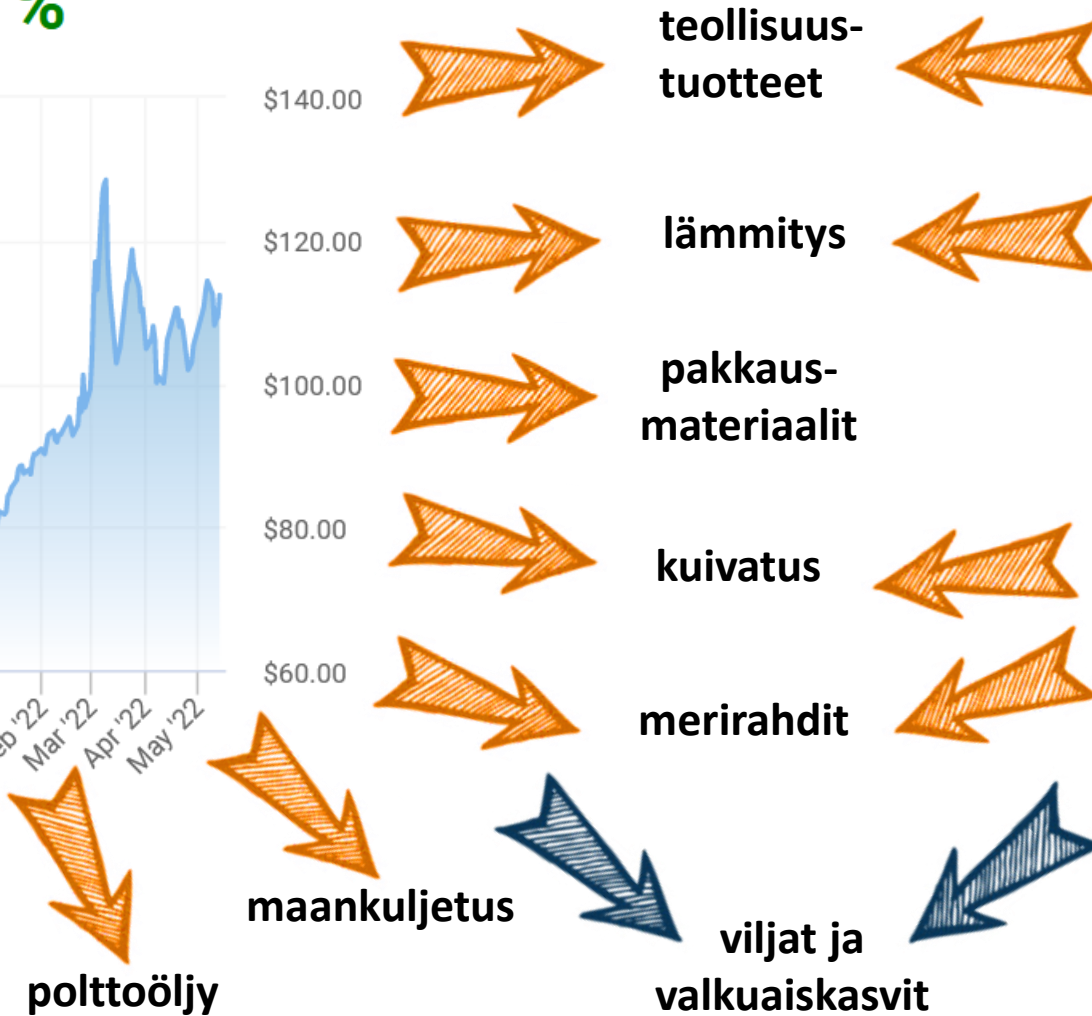

Tuotantopanosten hinnat

Opec Basket
112.37 +2.81%

<https://oilprice.com/oil-price-charts/>

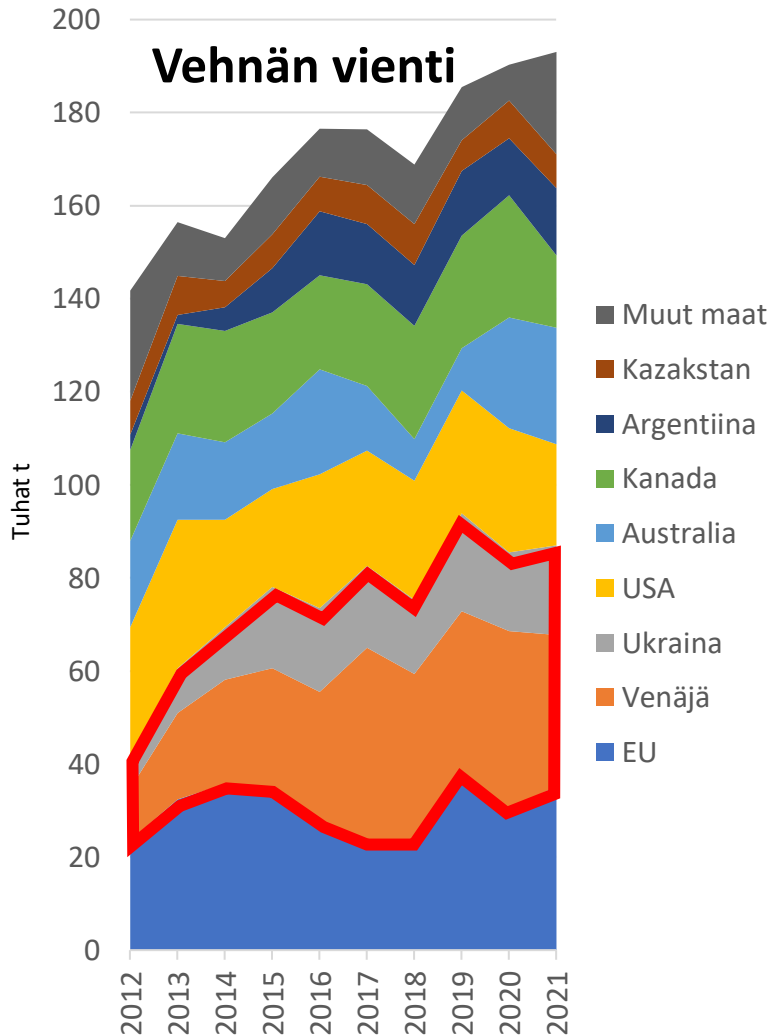

<https://tradingeconomics.com/commodity/natural-gas>

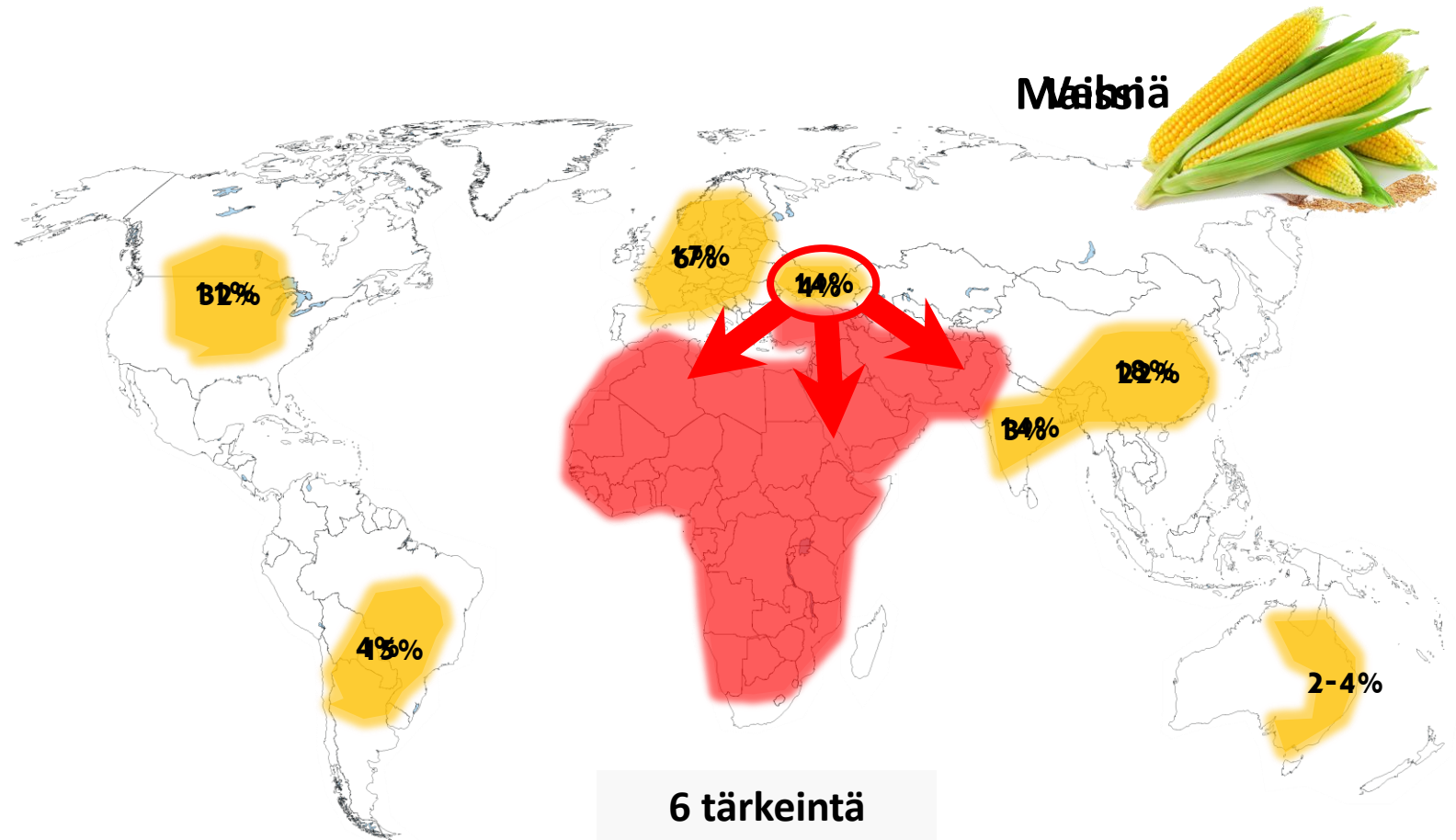
Huom: 1MMBtu = 0,293 MWh

Sodan / Mustan meren vaikutus

Lähde: International Grain Council.

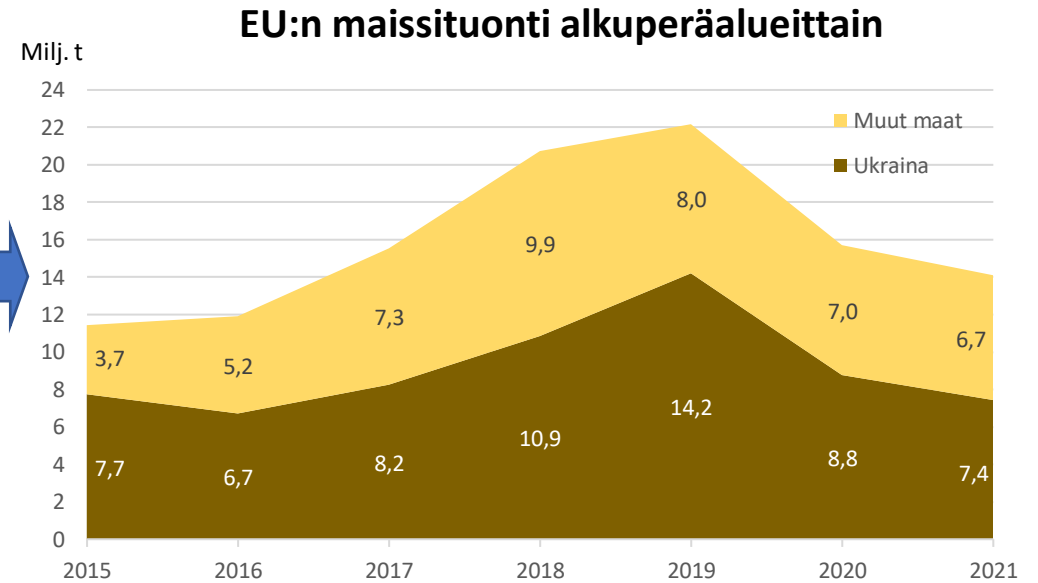
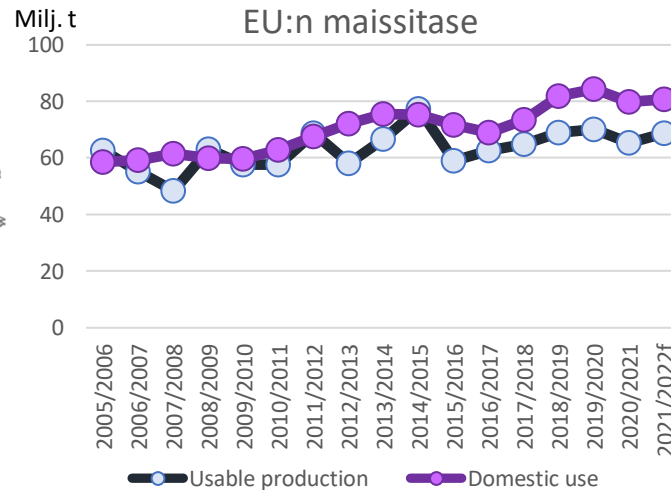
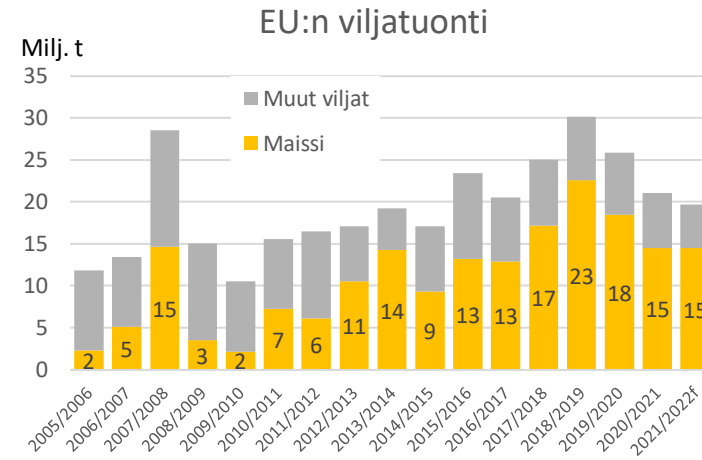
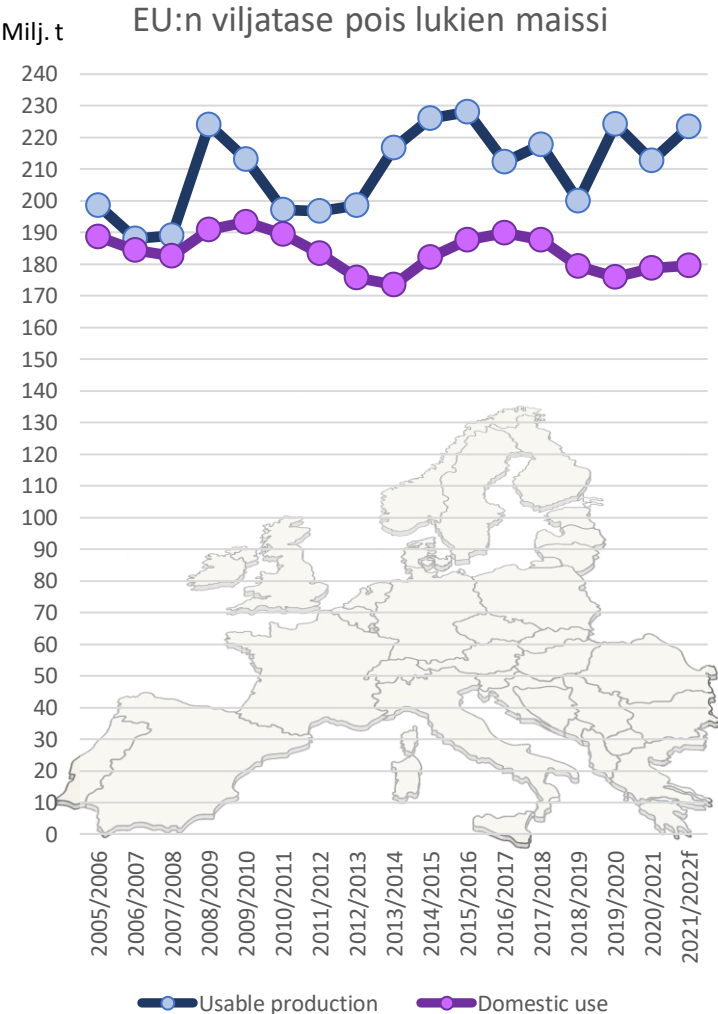

6 tärkeintä
tuotantoaluetta
maailmassa

EU:n ja Ukrainan viljakauppa

EU on omavarainen kaikista viljoista paitsi maissista.

Lähde: Eurostat, Comext tietokanta

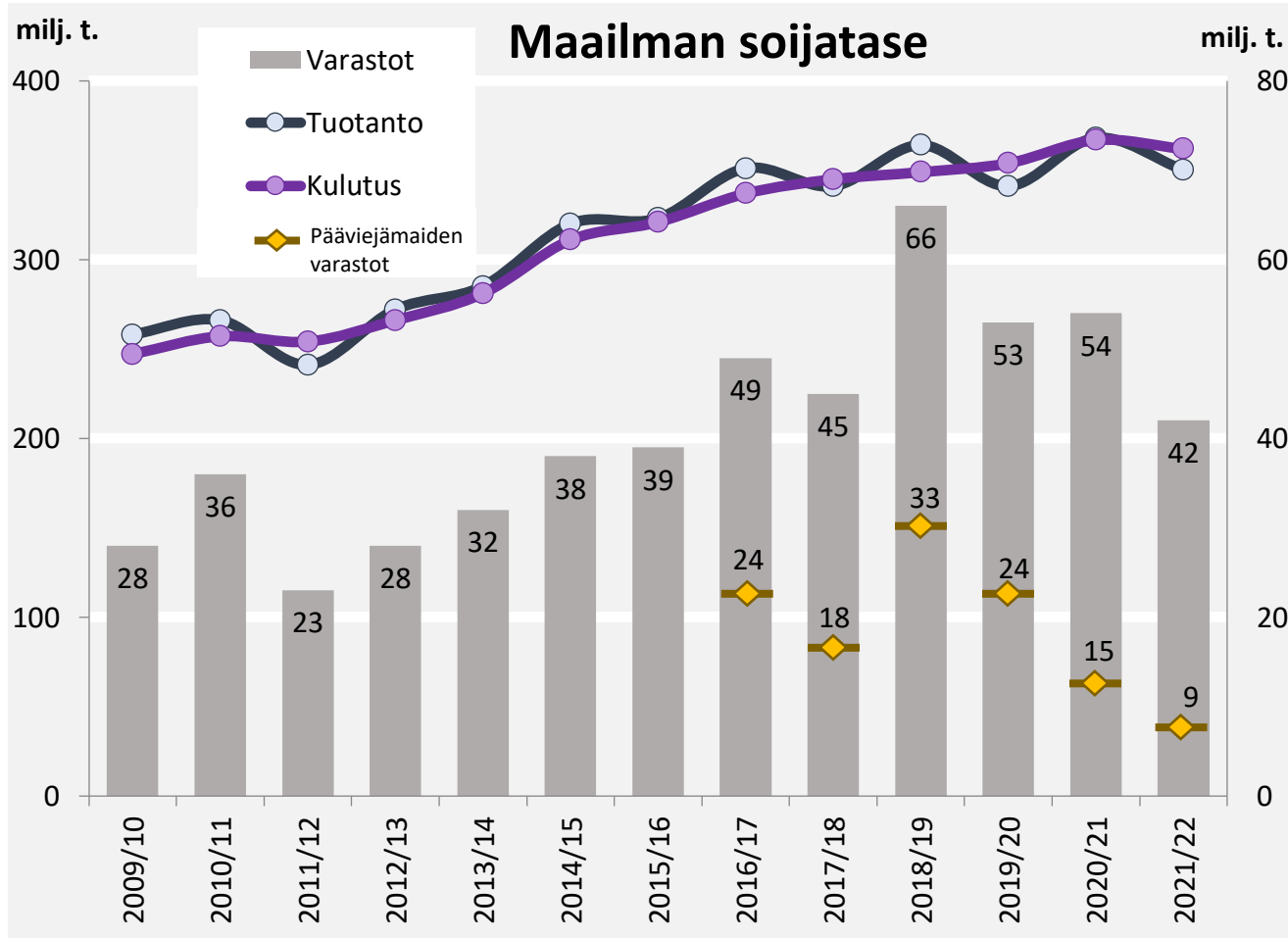
Ukrainan osuus EU:n maissituonnista on 50-65%. Vuonna 2021 se oli 52%. Ukrainan maissin päätuojamaat ovat Etelä-Euroopan jäsenmaat.

EU:n tuojamaista vaaditaan 2022 maaliskuussa komissiolta USA/Argentiinan GMO maissin tuonnin sallimista syntyneen suuren vajauksen korjaamiseksi.

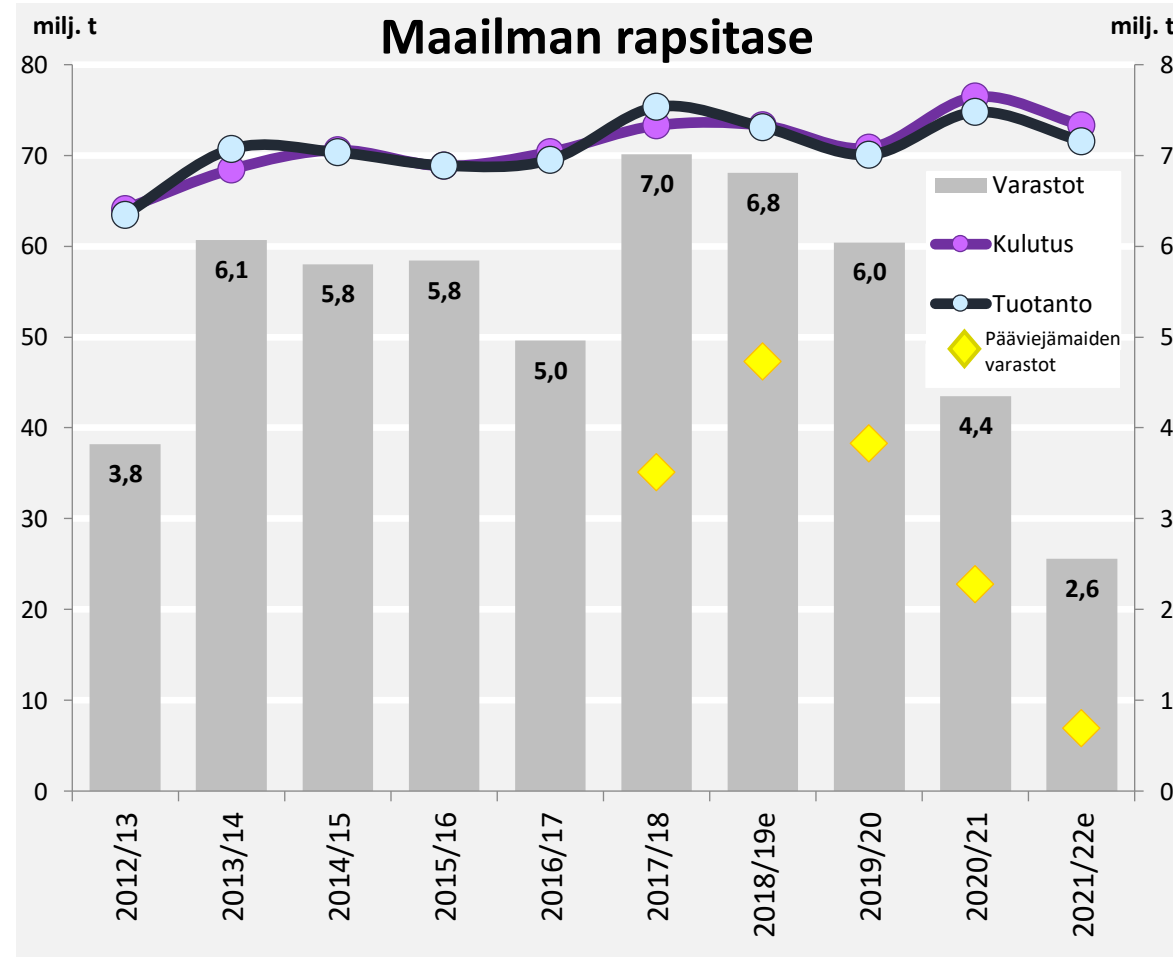
Source: DG Agriculture and Rural Development (Short-term Outlook http://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/short-term-outlook/index_en.htm)

Maailman soija- ja rapsimarkkinat

Maailman soijamarkkinoiden tasapaino on tällä hetkellä erittäin herkkä

Varsinkin soija ja rapsiviejien varastot ovat huolestuttavan alhaisia maailman tasolla

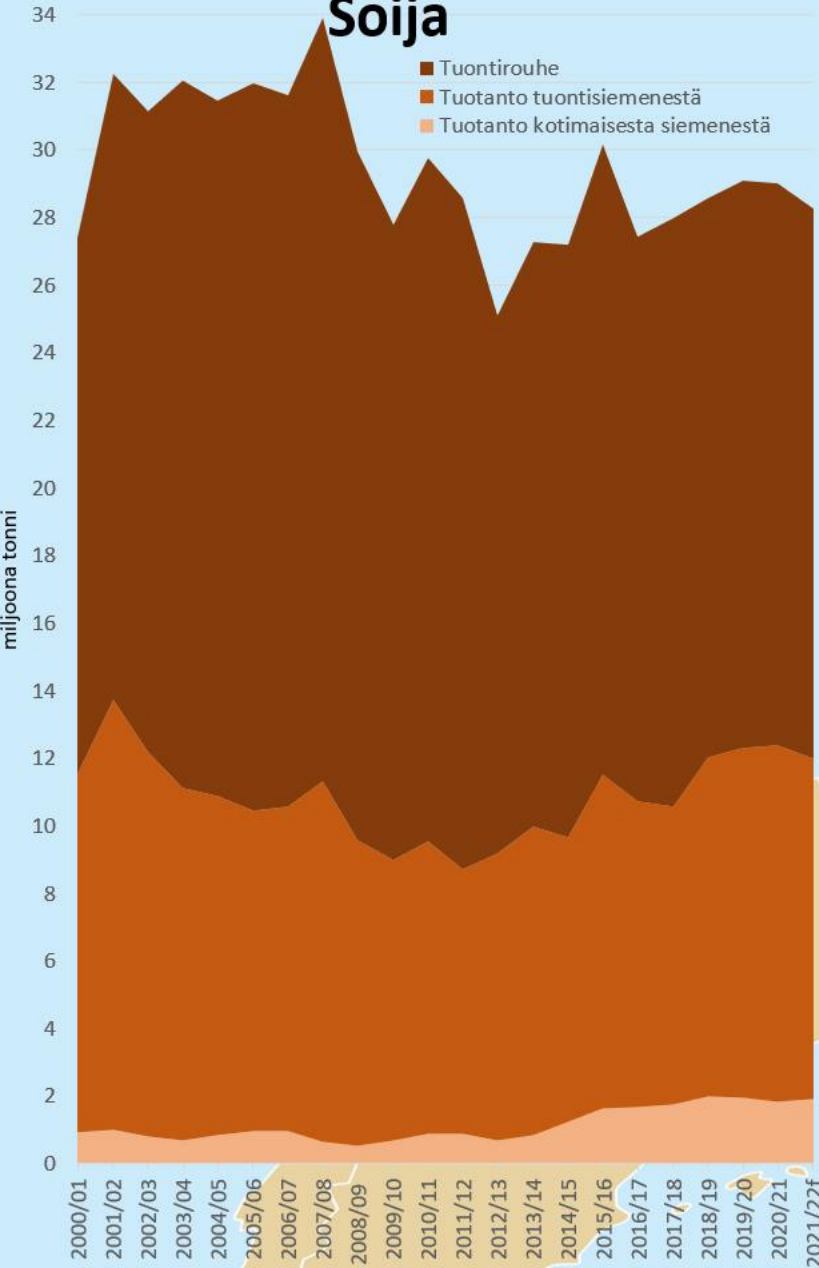
Lähde: International Grain Council, Market reports. * Argentiina, Brasilia, USA

Lähde: International Grain Council, Market reports. * Kanada, Australia, Ukraina

Öljykasvirouheiden tuotanto ja tuonti EU:ssa

Soija

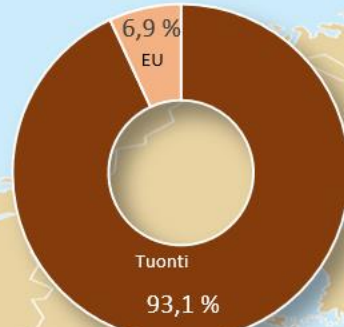
- Tuontirouhe
- Tuotanto tuontisiemenestä
- Tuotanto kotimaisesta siemenestä

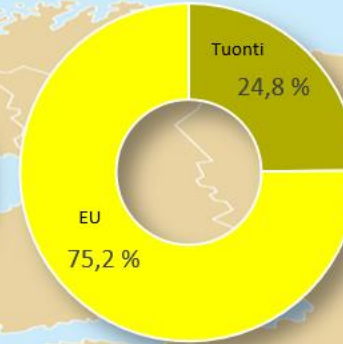
Lähtetiedot: omat laskelmat EU DG Agrin tietokannasta

Öljykasvirouheen tarjonta alkuperän mukaan, 2021/2022e

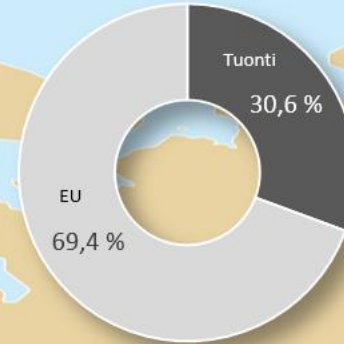
Soija

Rapsi

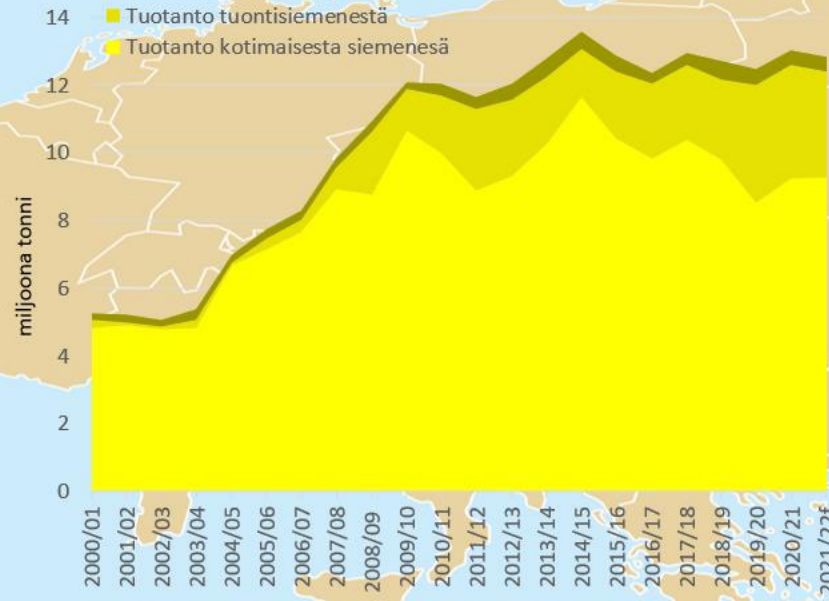
Auringonkukka

Lähtetiedot: omat laskelmat EU DG Agrin tietokannasta

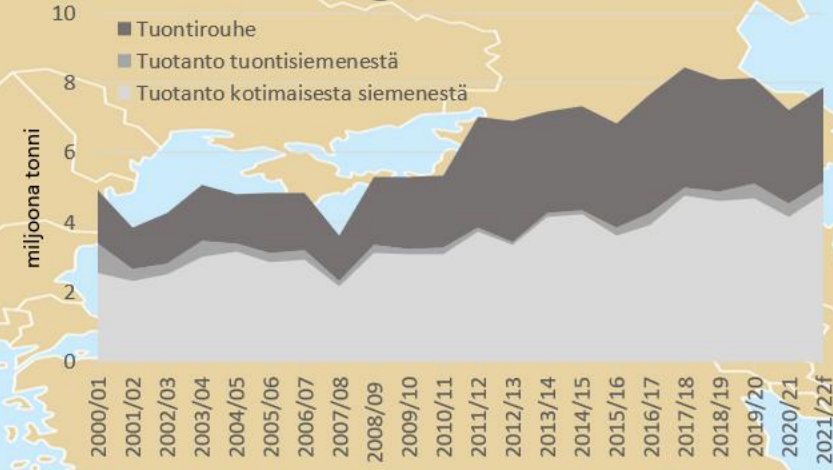
Rapsi

- Tuontirouhe
- Tuotanto tuontisiemenestä
- Tuotanto kotimaisesta siemenestä

Auringonkukka

- Tuontirouhe
- Tuotanto tuontisiemenestä
- Tuotanto kotimaisesta siemenestä

Grafiikka: Csaba Jansik

EU:n auringonkukka - ja auringonkukkarouhetaseet, 2020/21

Grafiikka: Csaba Jansik

Selite

Kartalla näkyvät auringonkukan ja auringonkukkarouheen kauppavirrat ja EU:n kokonaiskäyttö. Kauppavirran minimiraja on 100.000 tonnia.

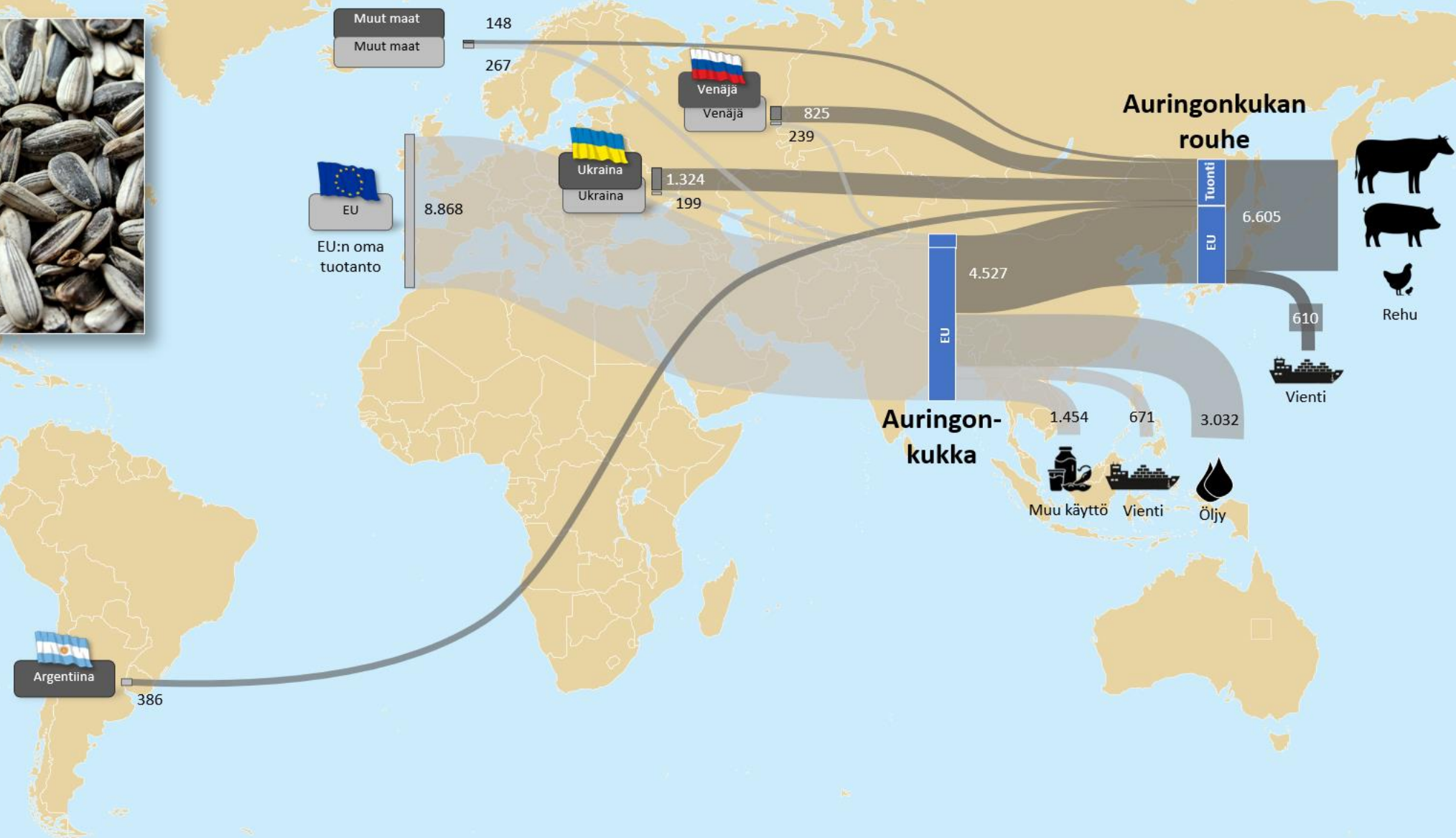
Kauppavirrat (tuhat tonni)

1.300 Auringonkukka

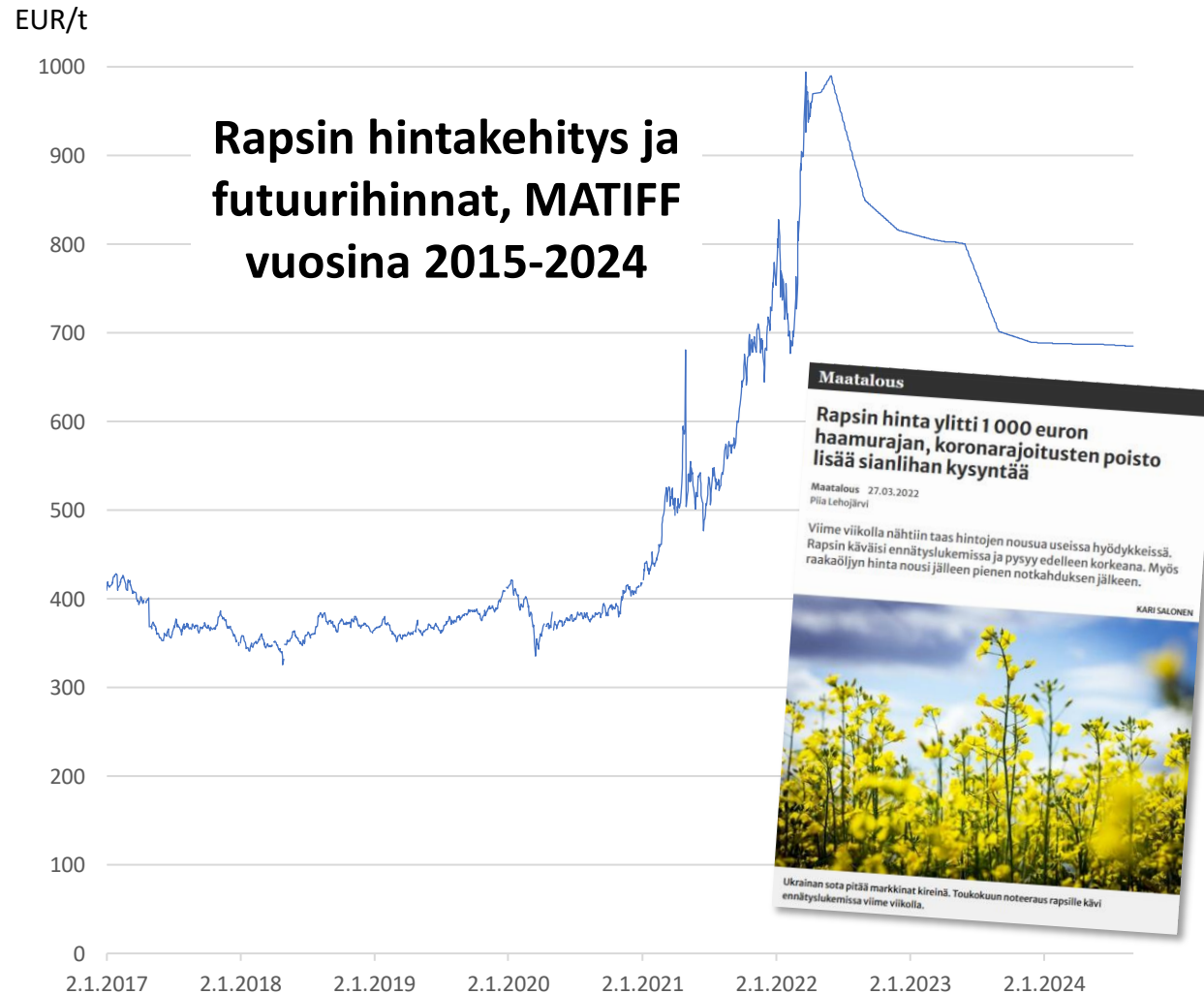
2.600 Auringonkukkarouhe

Maa Kauppavirran alkuperämaa

Lähdetiedot: kartan datan lähde on Eurostat, Comext tietokanta ja EU DG Agri. Omat laskelmat.

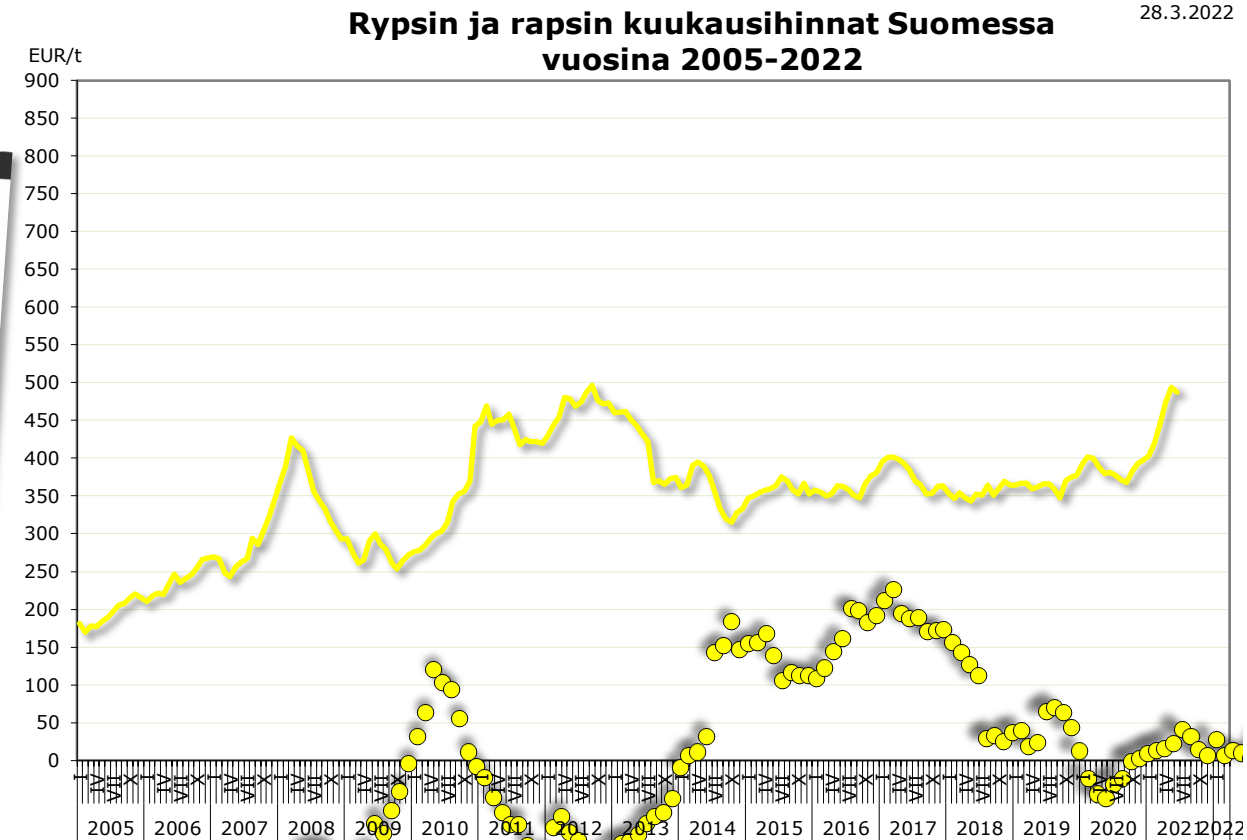

Rapsin hintakehitys

Lähde: IGC

Matiffin pörssissä rapsin kaikkien aikojen korkein hinta
Rypsin/rapsin hintanoteeraus 888-910 EUR/t -28.3.2022

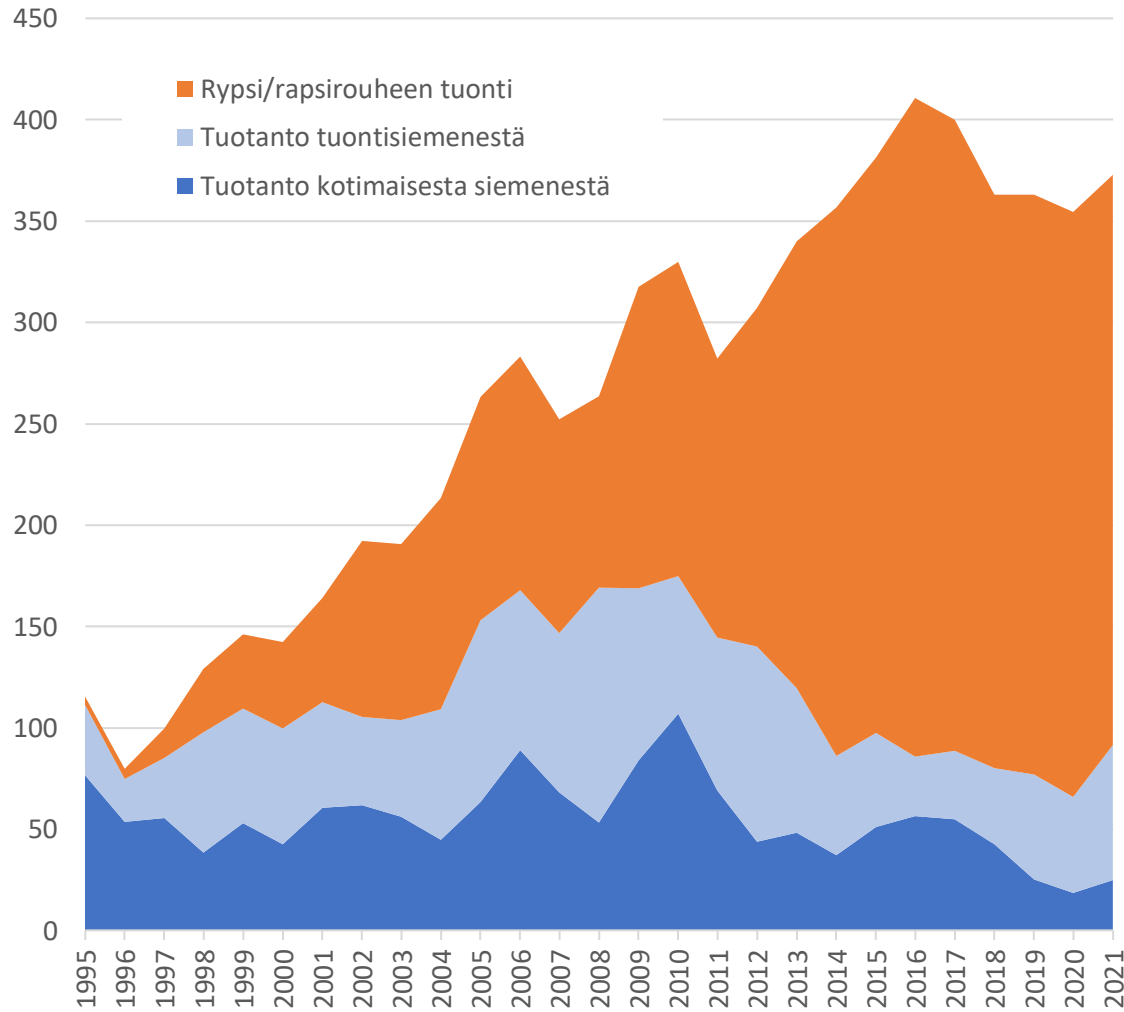

Lähde: Luke, hintatilastot, Maaseudun tulevaisuus 28.3.2022

Täydennysvalkuaisten ulkomaankauppa

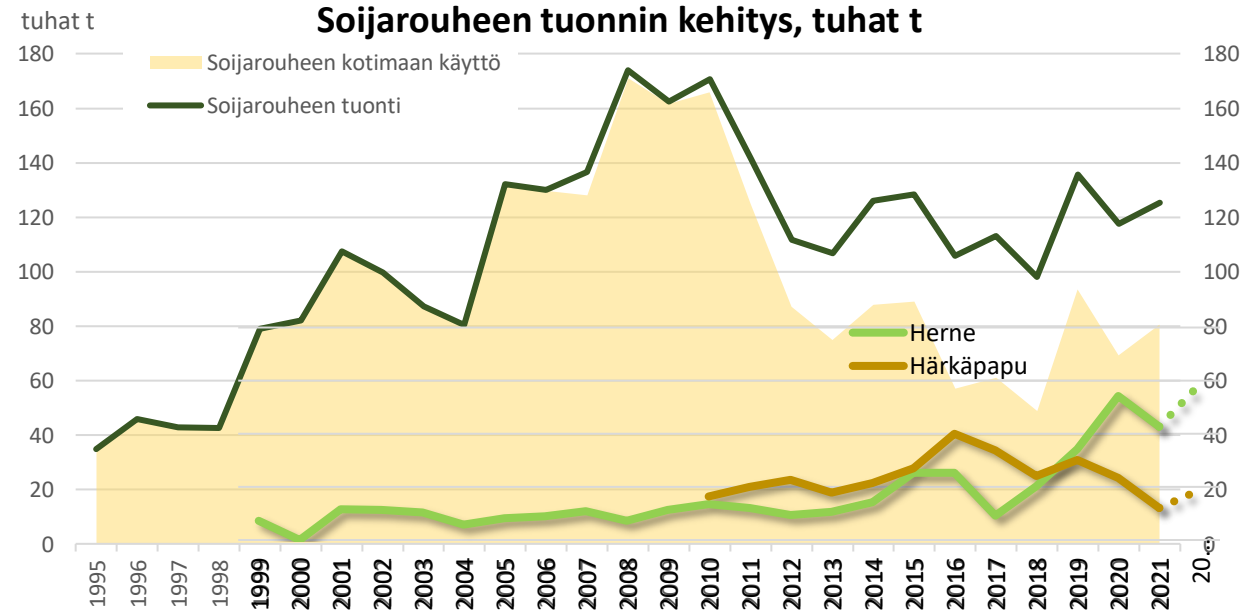
Rypsi/rapsirouheen tuotanto ja tuonti Suomessa, tuhat t

Lähde: Tulli, ULJAS tietokanta

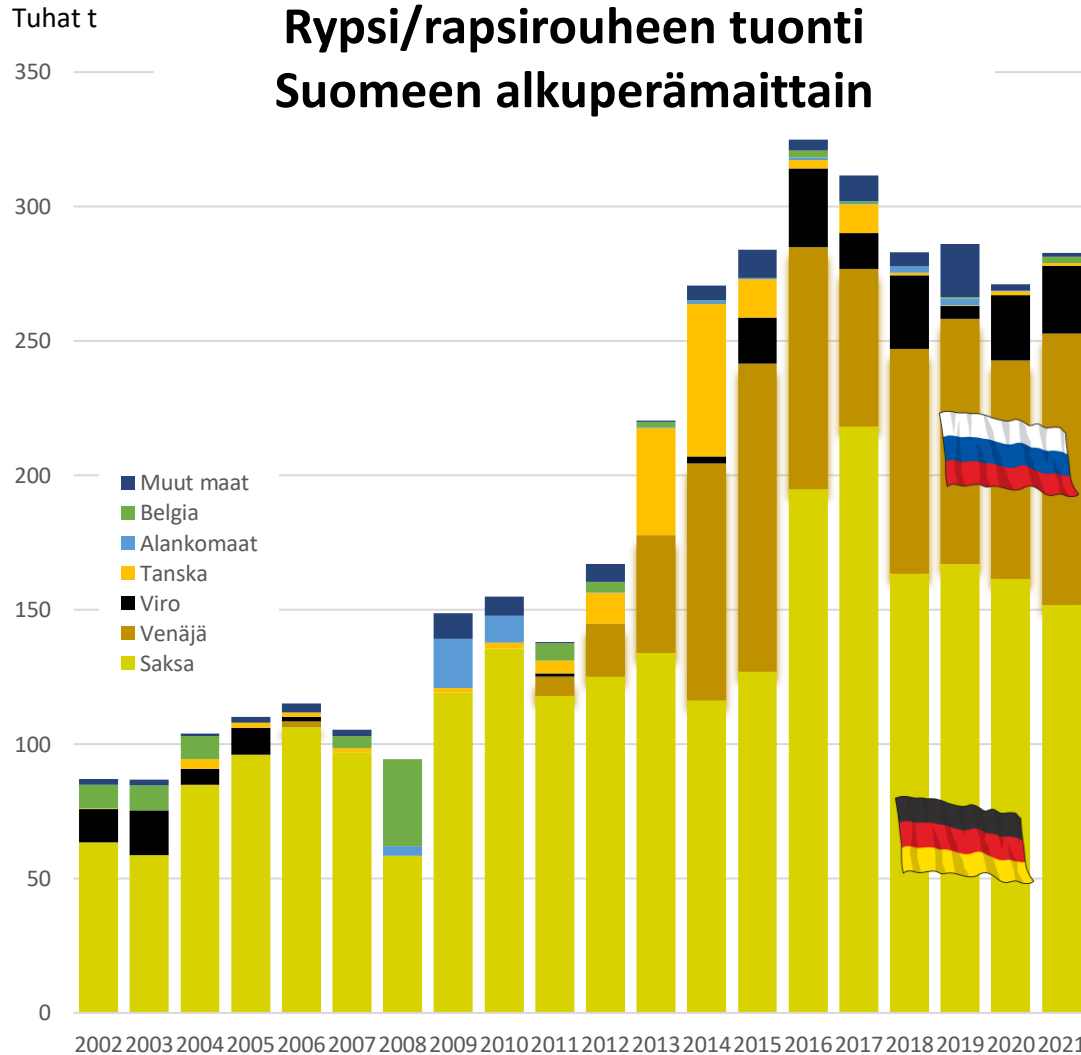
Soijan käyttö Suomessa on vähentynyt. Soijarouhetta viedään ennen kaikkea Norjan kalasektorin käyttöön.

Vuonna 2021 Suomessa käytetyn rypsin ja rapsin rouheesta kotimaisen raaka-aineen osuus kasvoi vuoden 2020 5%:sta liki 7%:iin

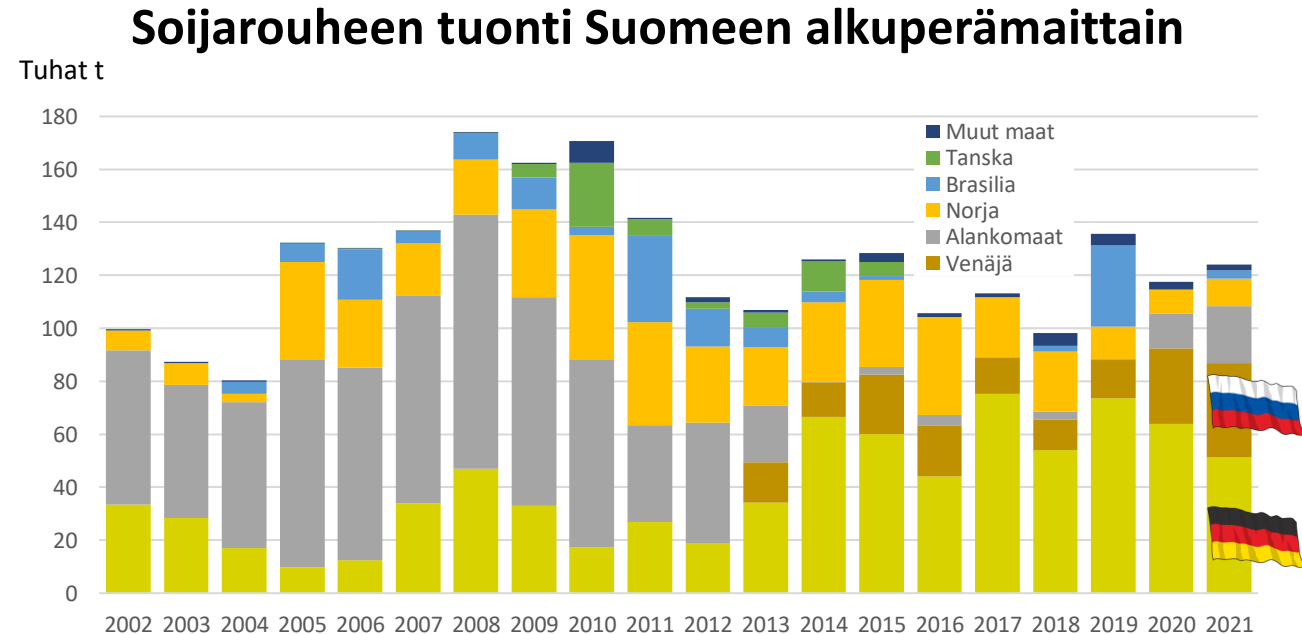
Lähde: Tulli, ULJAS tietokanta

Mistä maista se tulee?

Lähde: Tulli, ULJAS tietokanta, CN230641 ” Öljykakut ja muut kasvirasvojen tai -öljyjen erottamisessa syntyneet kiinteät jätetuotteet, myös jauhetut tai pelleteiksi valmistetut, rapsin- tai rapsinsiemenistä”

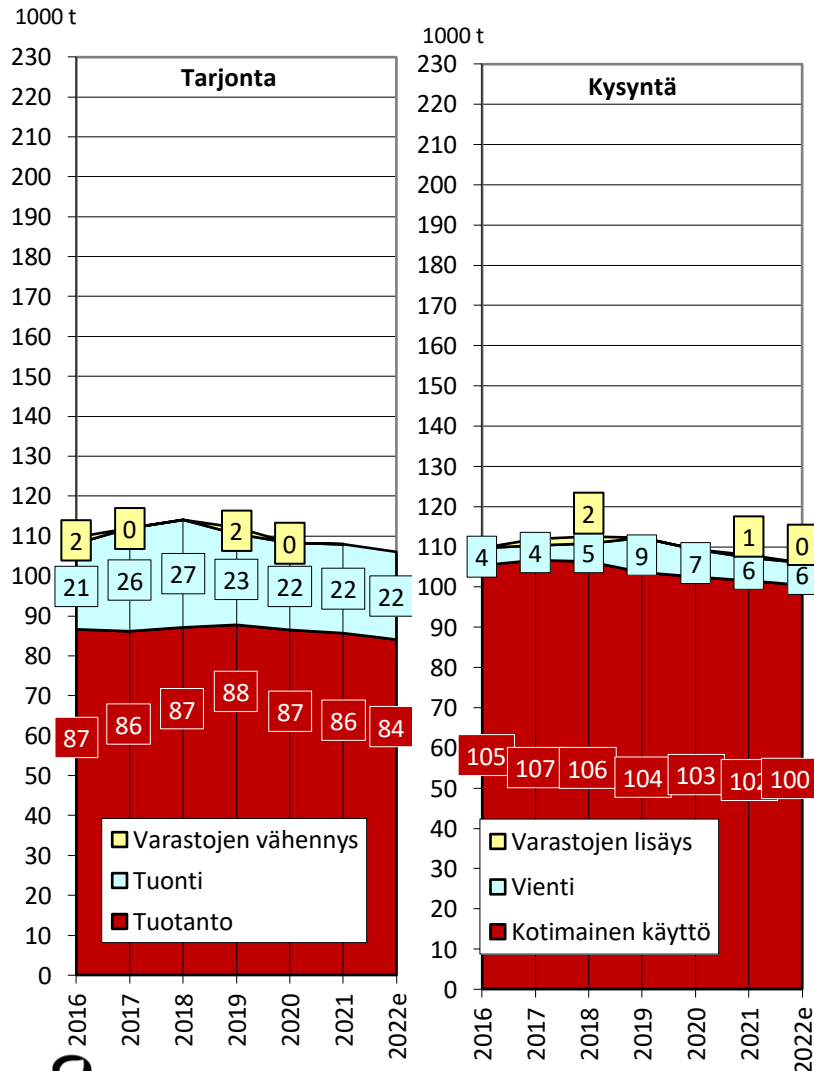
Venäjän osuus oli rapsirouheesta 35%,
soijarouheesta 29%, auringonkukkarouheesta
100% vuonna 2021. Mistä se korvataan?

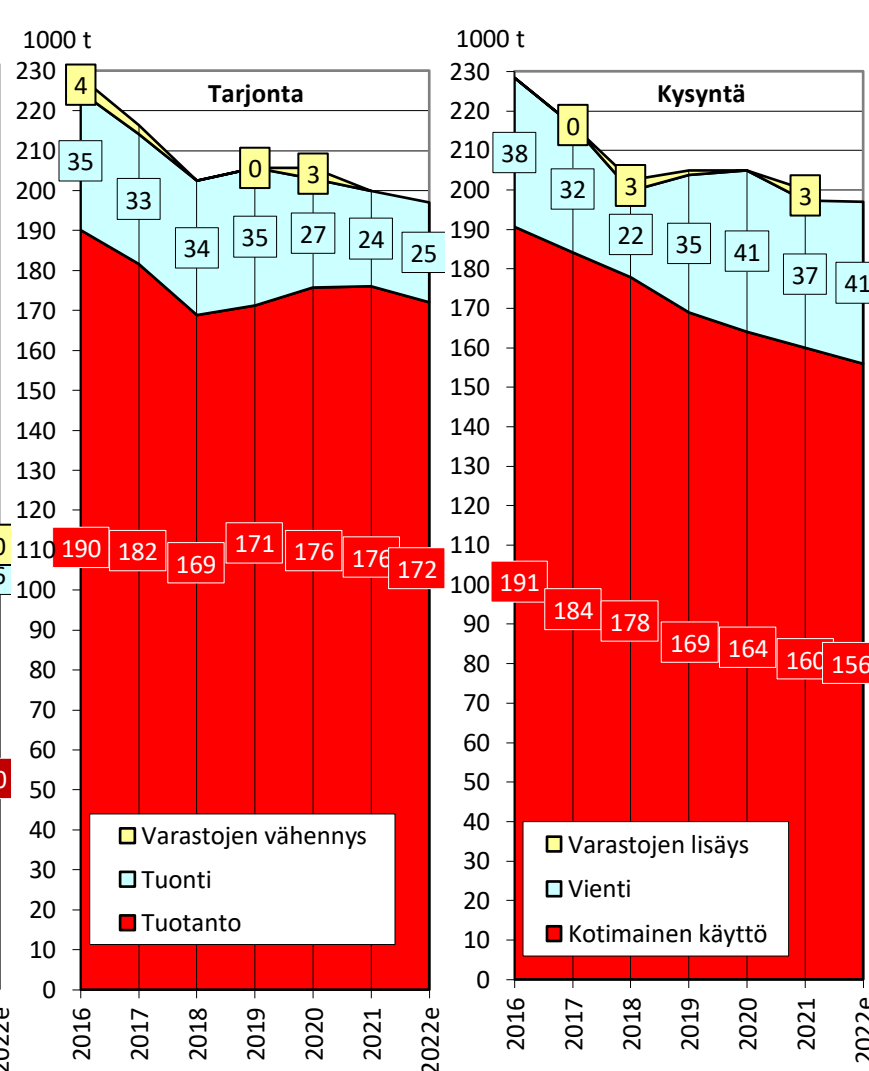
Lähde: Tulli, ULJAS tietokanta, CN2304 ” Öljykakut ja muut soijaöljyn erottamisessa syntyneet kiinteät jätetuotteet, myös jauhetut tai pelleteiksi valmistetut”

Suomen lihataseet

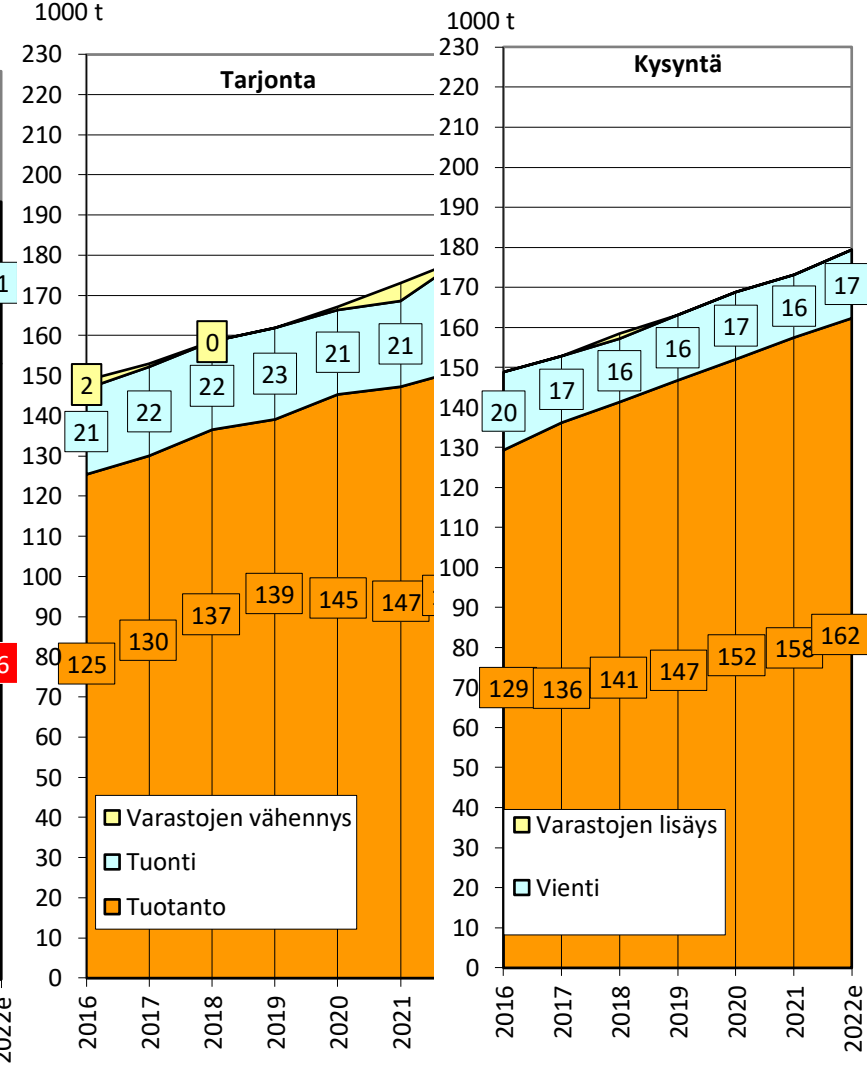
Naudanliha

Sianliha

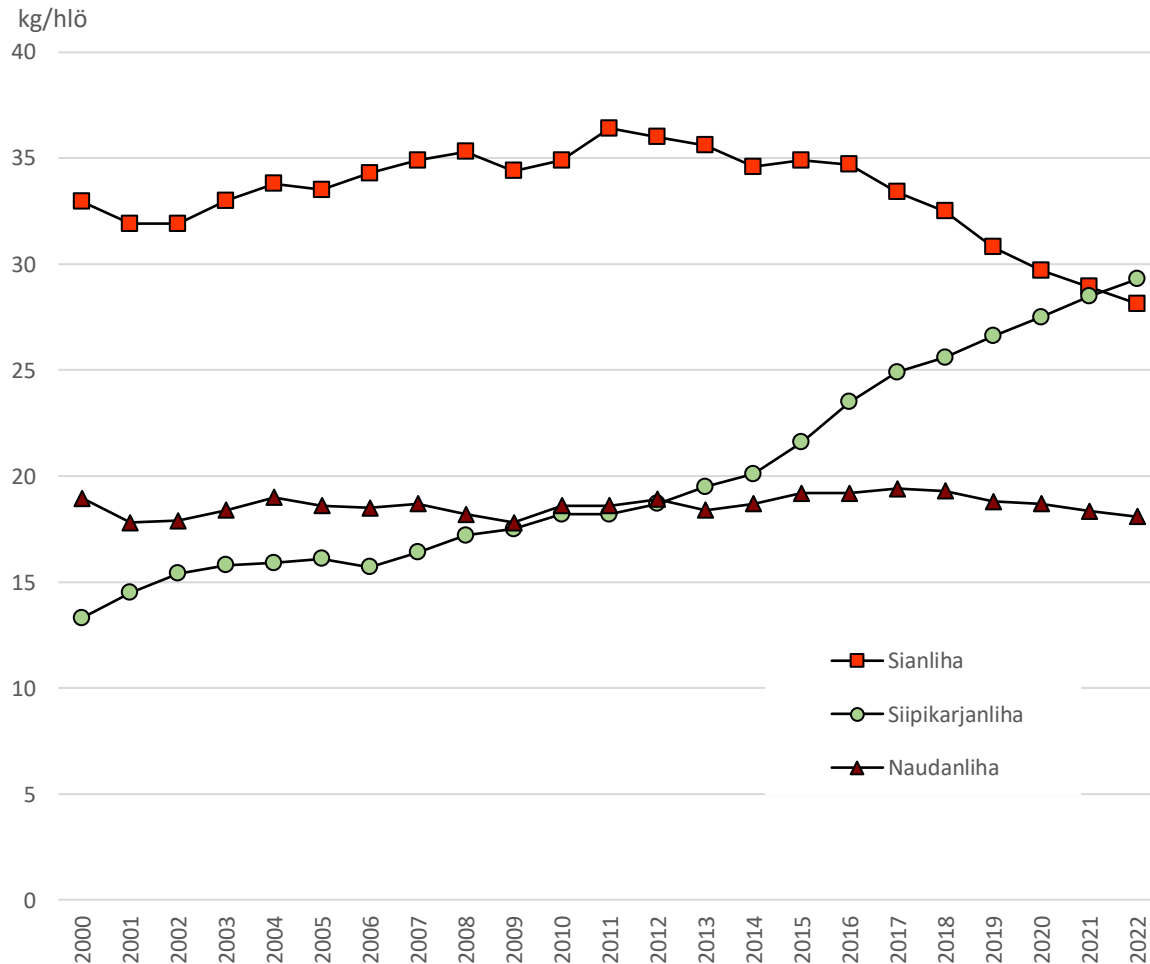

Siipikarjanliha

Lihan kulutus

Lihan kulutus Suomessa, 2000-2022e

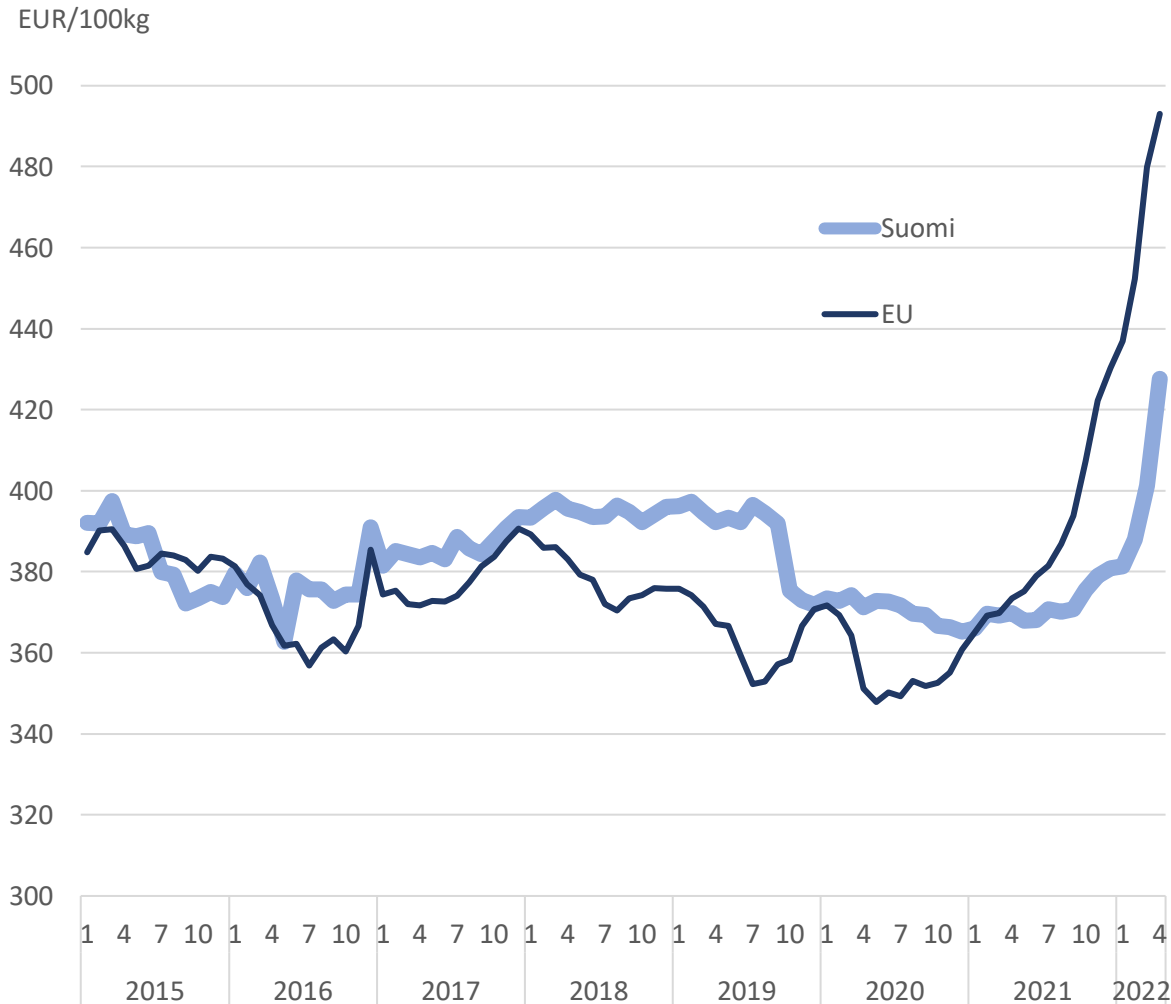
Lähde: Luke ja Kantar. Huom. Luvut teuraspainoisina.

Kulutustottumukset muuttuvat erittäin hitaasti.
Muutokset verottavat ennen kaikkea sianlihan kulutusta.

Tänä vuonna siipikarjanlihan kulutus ohittaa
sianlihankulutuksen

Naudanlihan hinnan kehitys

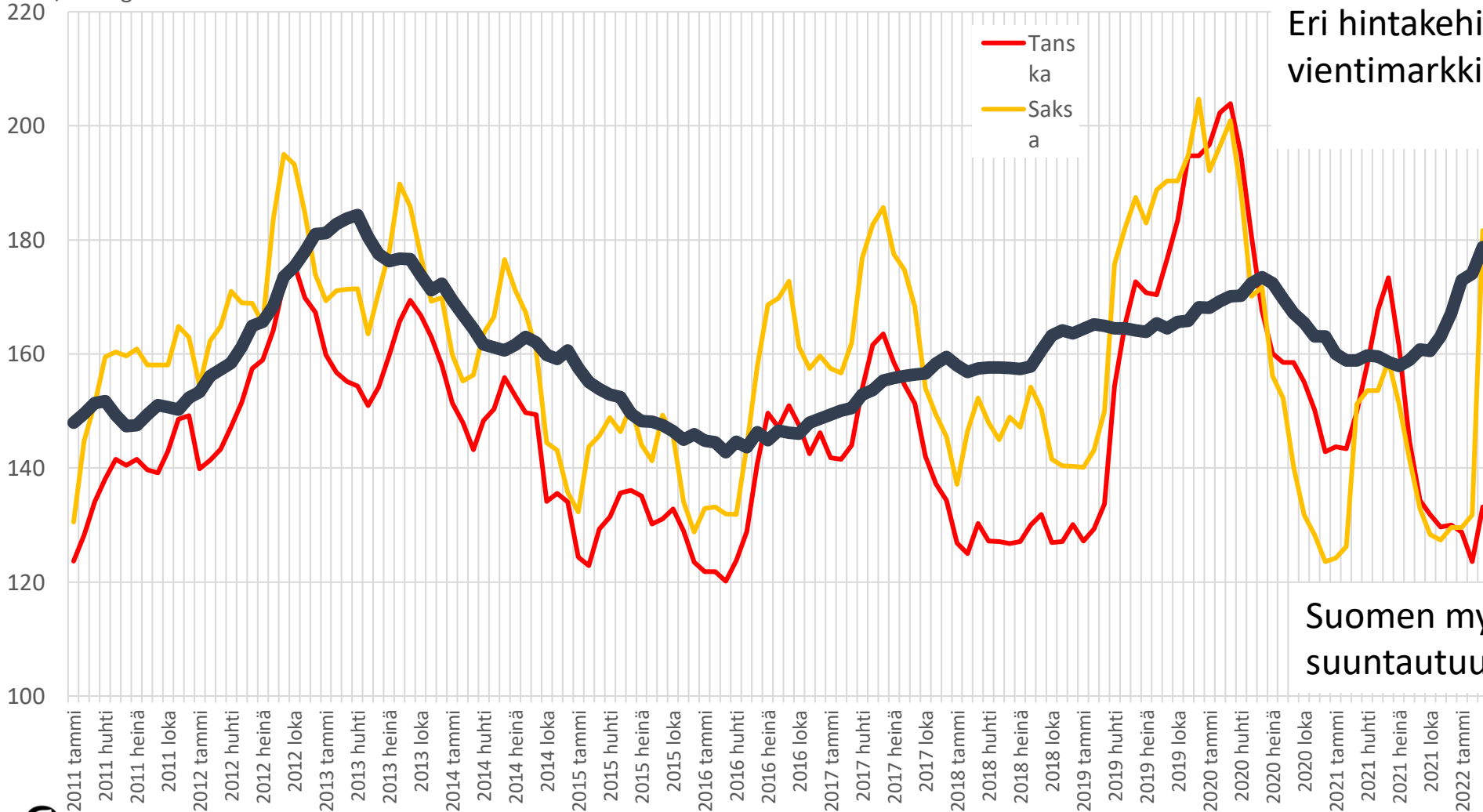
Euroopan naudanlihan hinnat ovat kohonneet ennätyslukemiin sekä nousevan kysynnän että niukan tarjonnan vuoksi. Yhtäältä pandemian jälkeen elpyvä ruokapalvelusektori on lisännyt kysynnän, toisaalta taas on pyritty välttämään nousevia kustannuksia eläinten ennenaikaisella teurastuksella.

Ukrainan tapahtumien vuoksi rehuraaka-aineet ovat nousseet lisää, mikä on vahvistanut ilmiötä entisestään. Varsinkin sonnien väkirehupainotteista loppukasvatusta lyhennetään Euroopan naudanlihantiloilla kustannusten säästämiseksi.

Sianlihan hinnan kehitys

Sianlihan tuottajahintojen (CLASS E) kehitys Tanskassa, Saksassa ja Suomessa 2008-2022

EUR/100 kg

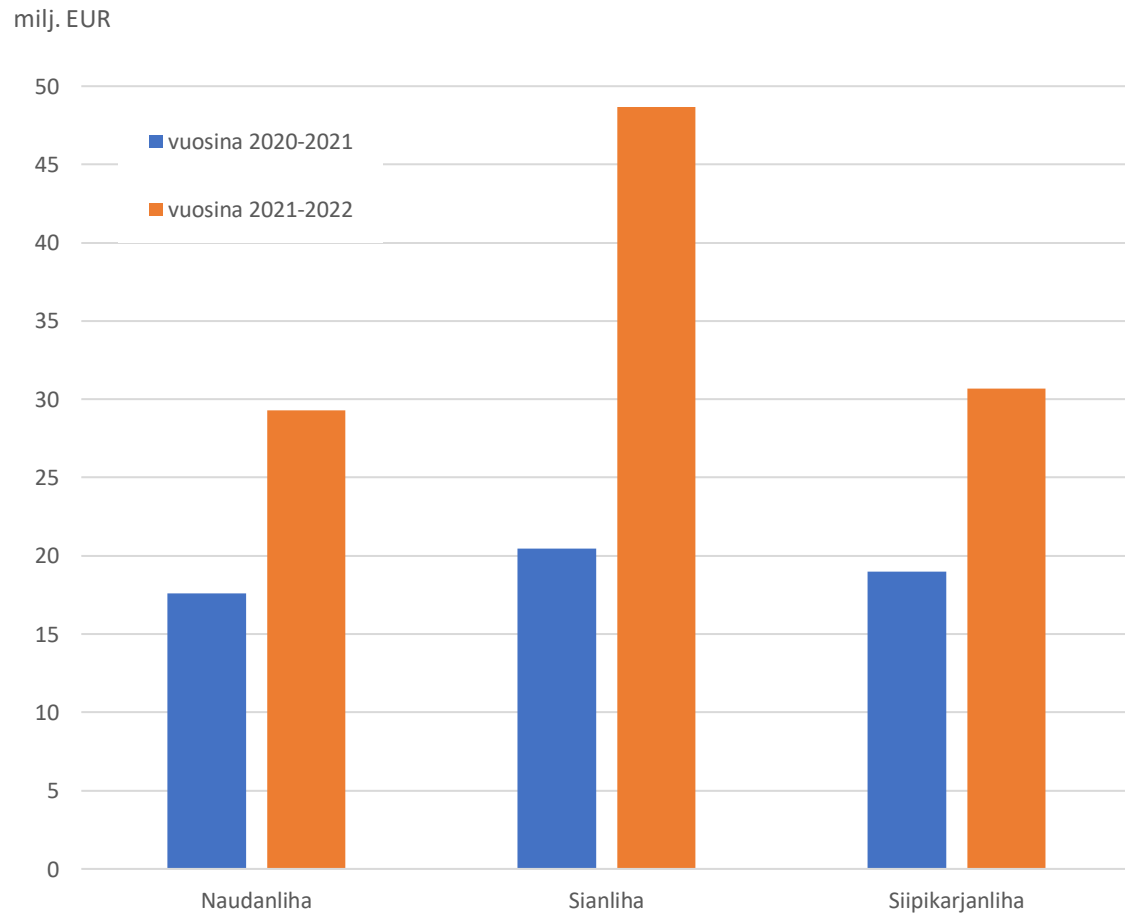

Eri hintakehityksen taustalla on vientimarkkina-riippuvuuden eri asteet.

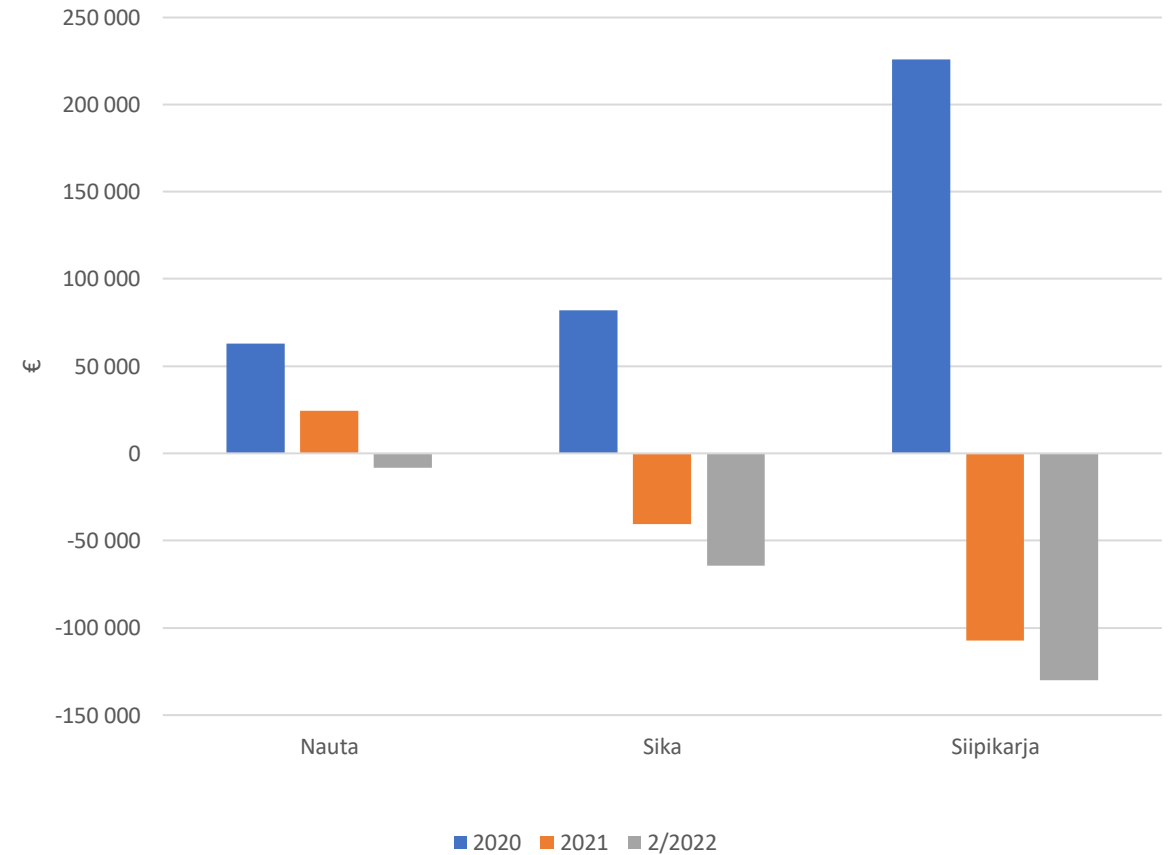
Suomen myynnistä edelleen suurin osa suuntautuu kotimaan markkinoille.

Lihatilojen taloudellinen tilanne

Tuotantokustannukset

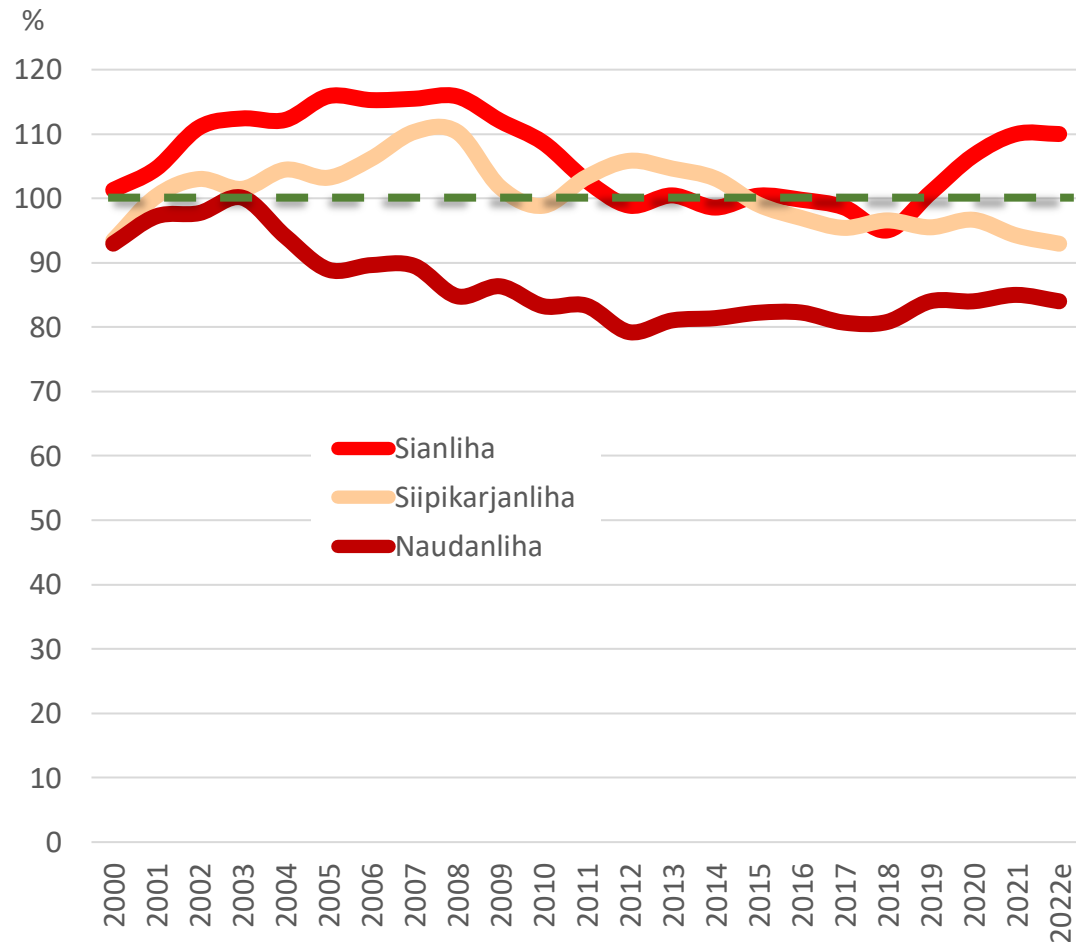
Maksuvalmius

Kassatulojen ja -menojen erotus ennen veroja,
lainanlyhennyksiä ja investointimenoja = toimintajäämä

Lihan omavaraisuus

Lihan omavaraisuusaste Suomessa, 2000-2022, %

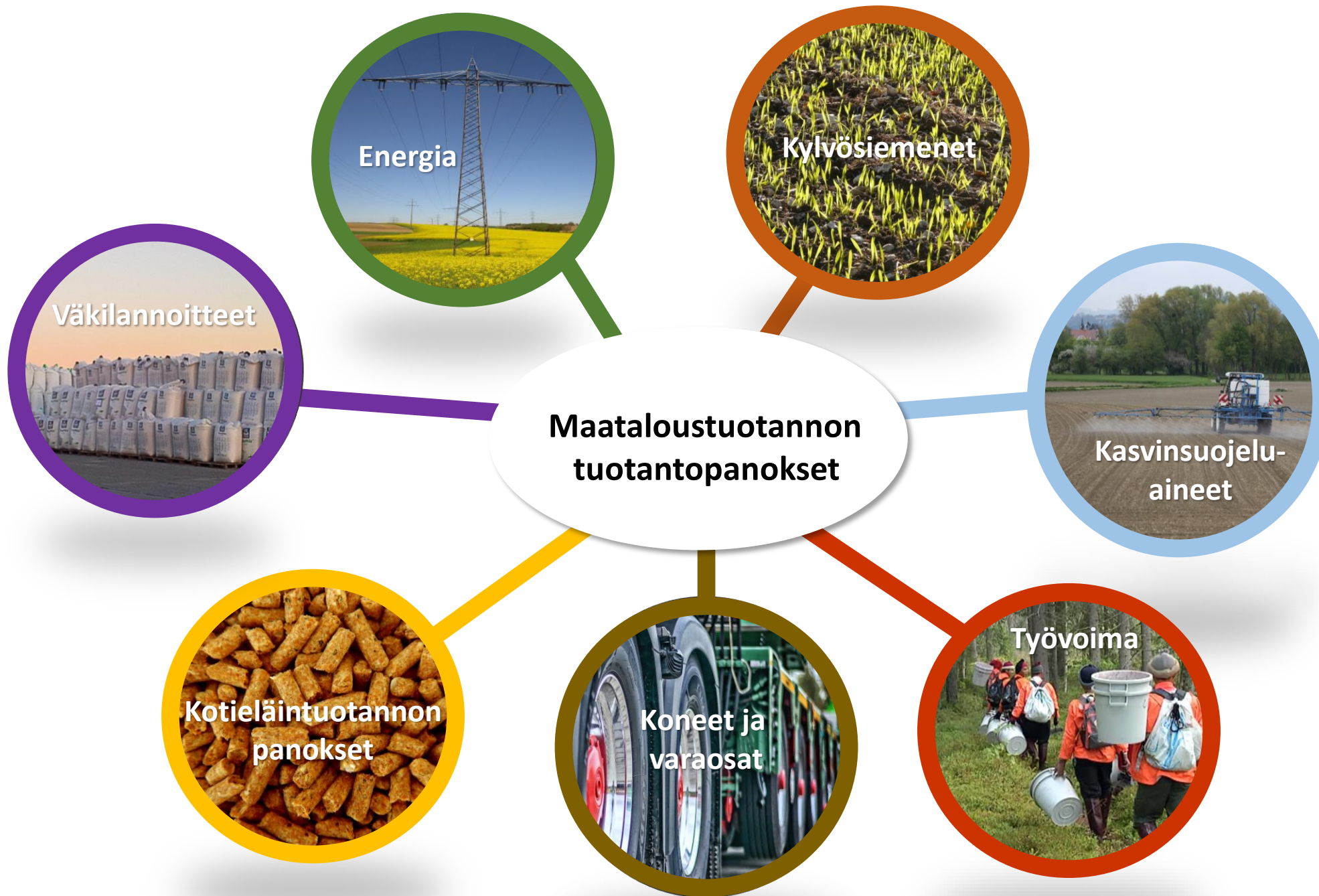
Lähde: Laskelmat lihataseesta, Luke ja Kantar TNS.

Naudanlihan ja siipikarjanlihan omavaraisuusaste laskee, koska tuotanto vähenee suhteessa kulutukseen tai ei kasva yhtä nopeasti kuin kulutus.

Sianlihan tuotanto kasvaa reippaasti kotimaan kulutukseen nähden viennin siivittämänä, tuloksena on omavaraisuusasteen reilu kasvu.

Vuonna 2022 kaikkien lihalajien omavaraisuusasteen odotetaan heikentyvän kustannuskriisistä johtuen.

Kalan ja lihan vertailu

- Kala ja liha ovat kumpikin **eläinproteiinituotteita**
- Kummankin **markkinoilla myllertää**, joskin osittain eri syistä
- **Hinnat kasvavat**, muuttuvat hintasuhteet saattavat muokata **kulutusrakennetta**
- Ketjun sisäiset **sopimuskäytännöt** ovat muuttumassa
- **Peltokasvit** ovat merkittävä tuotantopanos, merkitys on suurempi lihalla
- **Maatalouspolitiikka** vaikuttaa enemmän lihaan -> **tukiriippuvuus**
- **Ympäristönäkökulmat** muokkaavat kummankin tuotantoedellytyksiä, rajaavat kalan tuotantoa paljon selkeämmin
- Lihan ja kalan **omavaraisuusasteet** eroaavat merkittävästi
- Sekä liha että kala ovat erittäin tärkeitä Suomen **elintarvikehuollon** näkökulmasta